

ĐỔI MỚI PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC HIỆN ĐẠI TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ NGHỆ AN THEO HƯỚNG ĐÁP ỨNG NHU CẦU NGƯỜI HỌC

TRẦN THỊ DIỄM - NGUYỄN THỊ THẢO
 Trường Đại học Kinh tế Nghệ An

Ngày nhận bài: 15/03/2021; Ngày phân biện, biên tập và sửa chữa: 26/03/2021; Ngày duyệt đăng: 06/04/2021

ABSTRACT

The current teaching methods at higher education are being implemented according to the following trends: Promoting the positivity of the cognitive process; To concretize and technologyize teaching methods. These methods not only impart knowledge to students but also guide students to know how to creatively and self-find new knowledge. Lecturers are not information providers, but are people who apply modern technologies and methods to guide students to actively learn through documents and problems in life. The lecturer acts as a scientific "advisor".

Key words: *Innovating methods, modern teaching, student's needs.*

Như chúng ta đã biết phương pháp dạy học truyền thống là những phương pháp được cha ông chúng ta truyền lại qua nhiều thế hệ, phương pháp này sẽ lấy người thầy, người dạy học là trung tâm. Còn đối với phương pháp dạy học hiện đại lại khác hoàn toàn. Phương pháp dạy học hiện đại là phương pháp dạy SV chủ động trong suy nghĩ, tư duy và hành động. Trong phương pháp này, người thầy chỉ giữ vai trò định hướng, cố vấn, đưa ra ý kiến gợi ý, hướng dẫn tìm kiếm tài liệu, tổ chức các buổi thảo luận, tranh luận cho SV của mình. Từ đó SV sẽ chủ động trong việc tìm kiếm thông tin, tích lũy kinh nghiệm, rèn luyện khả năng phán đoán và trưởng thành, tự tin hơn qua mỗi bài học.

Theo tài liệu của UNESCO, một trường Đại học có nền giáo dục đại học hiện đại cần phải đáp ứng 10 tiêu chí sau: Là trung tâm đào tạo có chất lượng cao; trung tâm tập hợp các sinh viên có năng lực trí tuệ phát triển cao; cộng đồng toàn tâm, toàn ý, sáng tạo trong nghiên cứu khoa học; trung tâm học tập tích cực, ý chí học tập thường xuyên, suốt đời; trung tâm bồi dưỡng, cập nhật văn hóa, hoàn thiện tri thức; trung tâm liên thông hợp tác đào tạo, nghiên cứu, và dịch vụ khoa học có chất lượng, hiệu quả cao; trung tâm giải quyết các vấn đề khoa học của địa phương, dân tộc, khu vực và thế giới; trung tâm tư vấn về khoa học - công nghệ hiện đại; cộng đồng tích cực tham gia xây dựng nền văn hóa hòa bình; và thích ứng được nhịp sống của thời đại.

I. ĐẶC TRƯNG CÁC PHƯƠNG PHÁP DẠY HỌC HIỆN ĐẠI TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ NGHỆ AN

1. Phương pháp dạy học hiện đại là chuyển từ hình thức dạy học diễn giảng đang chiếm ưu thế gần như độc quyền trên giảng đường Đại học hiện nay, sang sử dụng phối hợp các hình thức tổ chức dạy học khác như:

- Lấy việc tự học, tự nghiên cứu của cá nhân làm nền tảng.
- Tổ chức học nhóm để hỗ trợ từng cá nhân.
- Thực hiện seminar thường xuyên để tăng cường tính nghiên cứu.
- Tổ chức thực hành các bộ môn.
- Nâng cao chất lượng thực tập nghiệp vụ.
- Tổ chức các hoạt động nghiên cứu khoa học.

2. Phương pháp tất cả cùng tham gia với các kỹ thuật đa phương tiện

- *Phương pháp đóng nã* là phương pháp dạy học trong đó giảng viên đưa ra vấn đề, SV suy nghĩ, tự do nêu ý tưởng riêng. Mục đích là kích thích tư duy, tìm sáng kiến để giải quyết vấn đề.

- *Tổ chức thảo luận nhóm* là phương pháp học tập tập thể. Phương pháp này tạo cơ hội để mỗi sinh viên được phát biểu và chia sẻ các

quan điểm, cùng nhau nắm vững vấn đề học tập. Có rất nhiều kỹ thuật tổ chức học nhóm.

- *Đóng vai học tập* là phương pháp tái tạo các tình huống như thật. SV đóng vai diễn, qua đó sinh viên thể hiện quan điểm, thái độ và cách ứng xử hợp lý.

- *Phương pháp dự án* sinh viên thảo luận xây dựng các đề án nghiên cứu và triển khai đề xuất các giải pháp và tiến hành thực hiện.

- *Tổ chức nhiều hoạt động thực hành, học tập, thực hành nghiên cứu*, rèn luyện nghiệp vụ theo chuyên môn kỹ thuật được đào tạo từ thấp đến cao, kết hợp nội khóa, ngoại khóa, với các nội dung bắt buộc và tự chọn.

3. Phương pháp dạy học mới khai thác thành tựu của công nghệ thông tin, sử dụng hợp lý các phương tiện nghe nhìn phù hợp với nội dung môn học và điều kiện cụ thể của trường Đại học Kinh tế Nghệ An

- Sử dụng máy chiếu hình.
- Sử dụng Power Point.
- Chương trình hóa dạy học.
- Các thiết bị thực hành nghiên cứu và các kỹ thuật khác để hỗ trợ.

Phương pháp dạy học mới cần khách quan hóa quá trình kiểm tra đánh giá kết quả học tập của sinh viên. Tăng cường kiểm tra, đánh giá trong học tập. Tự kiểm tra trở thành ý thức thường xuyên. Đánh giá toàn diện, khách quan là đòn bẩy cho phương pháp dạy học tích cực.

II. MỘT SỐ PHƯƠNG PHÁP GIẢNG DẠY HIỆN ĐẠI ĐƯỢC ÁP DỤNG TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ NGHỆ AN

Trong bối cảnh hiện nay, việc đổi mới phương pháp giảng dạy, đổi mới phương pháp học tập (chú trọng học nhóm), đổi mới việc kiểm tra đánh giá (chú trọng đánh giá thường xuyên) và đổi mới cách biên soạn giáo trình và đề cương giảng dạy để đạt mục tiêu đào tạo mới. Giảng viên phải biết các phương pháp giảng dạy khác nhau tùy trường hợp: Thuyết giảng, thảo luận, thí nghiệm, giải quyết vấn đề (problem solving), thuyết trình, làm dự án hay đồ án thiết kế, nghiên cứu, mô phỏng (simulation). Giảng viên phải hướng dẫn sinh viên rèn luyện năng lực nhận thức, năng lực tư duy sáng tạo, năng lực thu thập thông tin, xử lý thông tin, năng lực làm việc đồng đội, năng lực tự nghiên cứu học hỏi thêm. Giảng viên phải rèn luyện phẩm chất nhân văn cho SV bằng chính phẩm chất của mình qua sự đam mê chuyên môn và nhiệt tình giảng dạy qua cách sử dụng thành thạo một số biện pháp sư phạm kỹ thuật.

Mục đích của việc giảng dạy không chỉ là truyền đạt nội dung kiến thức sâu rộng hay những kỹ năng chuyên môn, mà còn giúp SV phát triển khả năng phân tích suy luận và sáng tạo giải quyết vấn đề, và giúp SV xây dựng lòng tự tin cùng tinh thần tự học tập và phát triển. Vì vậy, chúng ta cần phải

có các giải pháp cải tiến phương pháp giảng dạy theo hướng hiện đại để nâng cao chất lượng, hiệu quả giáo dục và đào tạo ở bậc đại học hiện nay.

1. Phát huy tối đa tính tích cực, sáng tạo, độc lập của sinh viên tại Trường Đại học kinh tế Nghệ An.

Trong quá trình giảng dạy, giảng viên cần phải chú trọng, hỗ trợ SV phát huy các chức năng tâm lý, khả năng tư duy độc lập, sáng tạo thông qua việc tạo điều kiện cho sinh viên được thảo luận, trình bày các quan điểm, tư duy về các vấn đề chính trị, kinh tế và xã hội.

Giảng viên cần phải phối hợp các phương pháp giảng dạy khác một cách hợp lý, linh hoạt theo từng bối cảnh cụ thể.

Hướng dẫn, giải thích cho SV hiểu biết rõ quy trình tái tạo tri thức cũng như phương pháp giảng dạy của giảng viên. Từ đó, định hướng SV tự vận dụng trong quá trình học tập, nghiên cứu để đáp ứng yêu cầu của giảng viên.

2. Chú trọng công tác dạy nghề cho sinh viên

Xã hội hiện nay không chỉ yêu cầu SV nắm vững các tri thức căn bản, hiện đại mà còn phải có được các kỹ năng, kỹ xảo nghề nghiệp, có tư duy, say mê tìm tòi sáng tạo trong lĩnh vực nghề nghiệp của mình. Chúng ta cần có các giải pháp sau:

Phải xác định rõ, cụ thể định hướng, mục tiêu đào tạo của nhà trường, yêu cầu của giảng viên, của môn học liên quan đến tri thức, kỹ năng thực hành, năng lực, phẩm chất của SV.

Giảng viên phải trang bị cho SV hệ thống các tri thức về khoa học cơ bản, chuyên ngành; phải hướng các tri thức đó theo mục tiêu xác định của nhà trường.

Nhà trường cần có quy trình rèn luyện cụ thể về hệ thống kỹ năng, kỹ xảo liên quan đến ngành, nghề của sinh viên từ mức độ thấp đến cao.

Nhà trường cần phải đánh giá SV dựa trên cơ sở nắm vững kiến thức cơ sở, chuyên môn và kỹ năng thực hành thành thạo trong nghề nghiệp của SV.

3. Phương pháp giảng dạy và phương pháp học tập của sinh viên thống nhất với phương pháp nghiên cứu khoa học

Đây là giải pháp thiết thực giúp nhà trường và SV phát huy năng lực nghiên cứu khoa học gắn liền với thực tiễn các vấn đề của cuộc sống, tham gia xây dựng và phát triển xã hội.

Giảng viên cần kết hợp phương pháp và kết quả nghiên cứu khoa học liên quan đến môn học trong giảng dạy, định hướng SV có phương pháp học tập gắn liền việc nghiên cứu khoa học liên quan ngành nghề của mình.

Nhà trường liên kết chặt chẽ với các Viện, trung tâm nghiên cứu, các cơ sở sản xuất - kinh doanh, các tổ chức, đoàn thể chính trị - xã hội. Nhà trường cùng giảng viên kết hợp, chuyển giao các kết quả công trình nghiên cứu khoa học cho các doanh nghiệp và tổ chức kinh tế - xã hội.

Nhà trường, giảng viên tổ chức cho SV học tập, tham gia nghiên cứu khoa học để vận dụng các phương pháp nghiên cứu khoa học hiện đại.

Nhà trường tăng cường, hỗ trợ cơ sở vật chất cho các hoạt động nghiên cứu khoa học thông qua tổ chức các giảng viên và SV tham gia các chương trình nghiên cứu quốc tế, các đề tài nghiên cứu cấp nhà nước, cấp bộ, cấp trường...

4. Hoàn thiện công tác kiểm tra, đánh giá năng lực học tập SV

Việc kiểm tra và đánh giá năng lực của SV đại học rất có ý nghĩa và quan trọng, cần phải khách quan, đảm bảo hiệu quả về giáo dục, giảng dạy, và học tập, phát triển tương lai của SV.

Nhà trường và giảng viên cần công khai, giải thích, góp ý về kết quả kiểm tra, thi, bảo vệ khóa luận tốt nghiệp... để SV kịp thời tự nhận thức, tự đánh giá đúng khả năng của mình và có hướng điều chỉnh, phấn đấu.

Tiêu chí đánh giá cần đảm bảo tính toàn diện, khách quan, có tác dụng khích lệ, phát triển năng lực tư duy, độc lập, sáng tạo của SV; cần đánh giá trên cơ sở kết hợp chất và lượng, nội dung và hình thức, thực chất trình độ và sự tiến bộ theo điều kiện viễn cảnh của SV.

Ngoài việc kết hợp điểm quá trình và điểm thi trong đánh giá, nhà trường và giảng viên cần kết hợp cả điểm cố định và điểm cơ động trong những hoàn cảnh và điều kiện nhất định nào đó của SV trên cơ sở nhận xét,

đánh giá lại sự nỗ lực phấn đấu, hoàn chỉnh, bổ sung, chỉnh sửa bài tập, thái độ học tập như thế nào của SV.

5. Sử dụng tối ưu cơ sở vật chất, phương tiện giảng dạy, học tập

Cơ sở vật chất, phương tiện giảng dạy hiện đại giữ vai trò rất quan trọng trong việc cải tiến, nâng cao chất lượng đào tạo tại các trường đại học. Nhà trường cần có kế hoạch đầu tư và sử dụng hiệu quả các cơ sở vật chất, phương tiện, tài liệu không chỉ dành cho giảng dạy, nghiên cứu khoa học và học tập mà cho cả các hoạt động thể chất của giảng viên và SV.

Tăng cường và mở rộng sự hợp tác giữa nhà trường với các cơ sở sản xuất, các viện, trường đại học, các tổ chức chính trị - xã hội, cá nhân... trong và ngoài nước để tạo điều kiện thuận lợi, vận động cho việc xây dựng, ứng dụng và sử dụng hiệu quả cơ sở vật chất, kỹ thuật, công nghệ mới, hiện đại, nâng cao chất lượng giáo dục và đào tạo.

Tổ chức và đào tạo, bồi dưỡng giảng viên về kỹ năng sử dụng các phần mềm, phương tiện giảng dạy hiện đại. Khuyến khích các giảng viên và SV tự chế tạo, sáng tạo các phương tiện, kỹ thuật hiện đại phục vụ giảng dạy, nghiên cứu và học tập.

6. Chú trọng dạy phương pháp tự học cho SV

Đổi mới phương pháp học tập là phải chú trọng việc tự học. Mấu chốt của tự học là tư duy độc lập để sáng tạo. Người thầy giỏi là người dạy cho SV biết cách tự học. Song tự học không có nghĩa là học một mình mà tự học trong sự hợp tác với các bạn cùng lớp dưới sự hướng dẫn của thầy. Tự học ban đầu là dưới sự hướng dẫn của giảng viên hoặc trực tiếp từ xa.

Các dạng của tự học bao gồm: Tự học trên lớp như nghe hiểu bài giảng, ghi bài giảng và tham gia thảo luận phát biểu ý kiến, tự học ngoài lớp như đọc giáo trình **TÀI LIỆU THAM KHẢO**, làm bài tập ở nhà, thực hiện đồ án hay tiểu luận hay đề tài nghiên cứu khoa học, học nhóm.

III. KẾT LUẬN

Phương pháp dạy học hiện đại là tổ hợp các cách thức hoạt động để các giảng viên khai thác tối đa năng lực của sinh viên SV trong một môi trường thuận lợi, đồng thời sử dụng hợp lý các phương tiện dạy học hiện đại; tăng cường các hoạt động hỗ trợ học tập trong đó kiểm tra đánh giá khách quan như một giải pháp quan trọng.

Trường Đại học Kinh tế Nghệ An đang tiến hành đổi mới phương pháp dạy học. Khâu đột phá là đổi mới phương pháp dạy học ở các tổ bộ môn chuyên ngành và các khoa liên ngành; Nội dung đổi mới là kết hợp các phương pháp dạy học tương tác, thực hành, thực tập và ứng dụng công nghệ thông tin, kiểm tra đánh giá. Trên cơ sở đổi mới chương trình, nội dung và cung ứng đầy đủ giáo trình và tài liệu học tập, phương tiện kỹ thuật dạy học hiện đại tiếp cận học chế tín chỉ.

Phương pháp dạy học hiện đại là một phương pháp mang lại rất nhiều ưu điểm. Tuy nhiên, nó không phải là phương pháp hoàn hảo cho mọi bài giảng cũng như phù hợp với tất cả các bạn SV. Do đó, trước khi áp dụng phương pháp nào vào bài dạy, giảng viên nên tìm hiểu kỹ về phương pháp đó. Và phương pháp dạy học hiện đại cũng vậy.

Trong thời đại giáo dục tri thức như hiện nay, việc áp dụng phương pháp dạy học hiện đại là điều tất yếu, giúp giảng viên có thêm thời gian nhàn rỗi để nghiên cứu, cập nhật kiến thức còn giúp SV tiếp thu nhanh chóng hơn.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Ngọc Hùng (2014), "*Giáo viên dạy nghề và phương pháp dạy thực hành theo năng lực thực hiện*", Nxb Lao động - Xã hội.
2. Nguyễn Ngọc Hùng (2014), "*Quan lý công tác Cố vấn học tập trong đào tạo theo học chế tín chỉ*", Đề tài NCKH - Mã số: KC2014-05-02.
3. Nguyễn Ngọc Hùng (2015), "*Các biện pháp quản lý quá trình dạy học theo học chế tín chỉ*", Đề tài NCKH - Mã số: KC2015-05-02.
4. Nguyễn Ngọc Hùng (tháng 10/2015), "*Giảng dạy tích hợp theo năng lực thực hiện tại các Trường ĐHSPT*", Hội thảo Khoa học Toàn quốc về Bồi dưỡng năng lực cho giảng viên các Trường Sư phạm tại Đà Nẵng.